

Dosarul nr. 2rac-222/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. G. Manoli)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Sîrbu, V. Buhnaci, D. Dulghieru)

ÎNCHEIERE

3 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Grandelysee”

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Instituției Private „Centrul de Licențiere și Administrare a Drepturilor” și Asociației Obștești Asociația Națională „Copyright” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Grandelysee” cu privire la încasarea remunerației de autor și drepturilor conexe

împotriva deciziei din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Grandelysee”, admis apelul declarat de Instituția Privată „Centrul de Licențiere și Administrare a Drepturilor” și Asociația Obștească Asociația Națională „Copyright”, casată parțial hotărârea din 5 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru și emisă în partea casată o nouă hotărâre

constată:

La 4 mai 2020, IP „Centrul de Licențiere și Administrare a Drepturilor” și AO „AN Copyright” au depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Grandelysee” cu privire la încasarea remunerației de autor și drepturilor conexe.

În motivarea acțiunii au invocat că AO „Oficiul Republican al Dreptului de Autor”, AO AN „Copyright” sunt organizații de gestiune colectivă a drepturilor de autor și drepturilor conexe, care au fost înregistrate la Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Conform deciziei AGEPI nr. 3/1566 din 20 septembrie 2013, publicată în MO al RM nr. 216-220 din 4 octombrie 2013, AO „ORDA” și AO AN „Copyright” au fost avizate în calitate de organizații de gestiune colectivă, pentru a gestiona de sine stătător sau în comun, în bază de acord, toate drepturile care le-au fost încredințate în gestiune, iar AO „ORDA” și AO AN „Copyright” au decis

să gestioneze drepturile în bază de acord prin fondarea Instituției Private „Centrul de Licențiere și Administrare a Drepturilor” (IP „CLAD”).

La 14 august 2019, prin decizia ASP nr. 80, au fost înregistrate și consemnate în Registrul de stat al persoanelor juridice următoarele date: AO „ORDA” a fost absorbită de către AN „Copyright”, care este succesor de drepturi și obligații.

Conform deciziei AGEPI nr. 26/2018 din 24 iulie 2019, publicată în MO al RM nr. 246-248 din 2 august 2019, AN „Copyright” a fost desemnată să gestioneze drepturile ce cad sub incidența licenței obligatorii ale titularilor de drepturi, care nu sunt membri la nicio organizație de gestiune colectivă din RM și care nici nu le-au încredințat gestiunea drepturilor lor în alt mod, începând cu 1 ianuarie 2019 – 31 decembrie 2019.

Potrivit deciziei AGEPI nr. 29/2106 din 23 octombrie 2019, publicată în MO al RM nr. 326-327 din 2 noiembrie 2019 cu privire la modificarea deciziei AGEPI nr. 26/1618 din 24 iulie 2019, AN „Copyright” a fost desemnată să gestioneze, pentru perioada 1 ianuarie 2020 – 31 decembrie 2021, drepturile ce cad sub incidența licenței extinse, în conformitate cu prevederile art. 48 alin. (11) din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010 cu privire la dreptul de autor și drepturile conexe.

În conformitate cu decizia AGEPI nr. 30/2106 din 23 octombrie 2019, publicată în MO al RM nr. 326-327 din 2 noiembrie 2019 cu privire la modificarea deciziei AGEPI nr. 26/1618 din 24 iulie 2019, AN „Copyright” a fost desemnată să gestioneze, pentru perioada 1 ianuarie 2020 – 31 decembrie 2021, drepturile ce cad sub incidența licenței obligatorii, în conformitate cu prevederile art. 48 alin. (11) din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010 cu privire la dreptul de autor și drepturile conexe.

Utilizatorii de opere muzicale, în procesul desfășurării activității lor, sunt obligați să dețină așa numitele licențe de la organizațiile, care au fost avizate și licențe extinse.

Astfel, la 30 septembrie 2019, între IP „Centrul de Licențiere, Administrare a Drepturilor”, AO Asociația Națională „Copyright” și SRL „Grandelysee” a fost încheiat contractul de licență nr. 2684 privind comunicarea publică a operelor drepturilor de autor și conexe, în urma căruia ultimei i-a fost acordat dreptul de a valorifica operele muzicale în incinta restaurantului „Grand Elysee”, situat pe adresa: mun. Chișinău or. Sîngera str. Chișinăului 45, licență ce a fost eliberată către IP „CLAD”, AO AN „Copyright” și AO „ORDA” în temeiul Legii nr. 139 din 2 iulie 2010 cu privire la dreptul de autor și drepturile conexe, în condițiile deciziilor de avizare din partea AGEPI.

Au comunicat că potrivit pct. 8.1 din contractul nr. 2684, cu intrare în vigoare la data de 1 ianuarie 2019 până la 31 decembrie 2019, cu prelungirea pentru următorul an cu aceleași condiții pentru o perioadă nedeterminată, dacă părțile nu au renegociat tariful și perioada de valabilitate a licenței.

Conform pct. 5.2 din același contract, baza de calcul al remunerației este stabilită în urma negocierilor, iar potrivit pct. 5.3, remunerația pentru licența acordată debitorului constituie suma de 2 500 lei, achitată lunar, începând cu data

de 1 ianuarie 2019, remunerație care urma a fi achitată în avans, la data de întâi a lunii de referință.

Așadar, în caz de neachitare din data de doi a lunii de referință, față de SRL „Grandelysee” urmau a fi aplicate penalități prevăzute de pct. 6.2 din contract, care stipulează că pentru întâzieri la plată, utilizatorul datorează penalități de întâzieri de 1 % pe zi, sumelor aferente neachitate la termen.

Au relatat că în scopul soluționării litigiului pe cale amiabilă, la data de 14 aprilie 2020, în adresa SRL „Grandelysee”, prin intermediul poștei electronice, a fost expediată somația cu solicitarea de a restitui datoria acumulată, recepționată la data de 14 aprilie 2020, ora 17:15, însă obligațiile contractuale au rămas neexecutate.

Prin urmare, la data de 29 aprilie 2020, SRL „Grandelysee” a acumulat datoria de bază în sumă de 30 000 de lei și penalitatea în mărime de 45 700 de lei, calculată pentru perioada de întâziere 2 octombrie 2019 – 9 martie 2020.

Au mai evidențiat că SRL „Grandelysee” a dat dovadă de o atitudine necorespunzătoare și de rea-credință, a refuzat în executarea obligațiilor contractuale, iar la discuțiile petrecute cu reprezentanții societății, ultimii au manifestat același comportament, categoric refuzând achitarea datoriei.

Și-au întemeiat pretențiile în baza art. 9, 10, 11, 15, 774, 775, 776, 858, 944, 996 Cod civil, art. 11, 55, 63, 64, 68 din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe, art. 4, 5, 6, 7, 166, 167, 174, 175 CPC.

Au solicitat admiterea acțiunii, încasarea din contul SRL „Grandelysee” în beneficiul IP „CLAD” a datoriei de bază ce decurge din dreptul de autor și/sau conexe în sumă de 30 000 de lei, a penalității de 45 700 de lei, iar în total suma de 75 700 de lei.

Prin hotărârea din 5 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău sediul Centru, a fost admisă acțiunea parțial.

A fost încasată de la SRL „Grandelysee” în beneficiul IP „CLAD” suma de 30 000 de lei cu titlu de datorie.

În rest, cerința de încasare de la SRL „Grandelysee” în beneficiul IP „CLAD” a penalității de întâziere, a fost respinsă ca neîntemeiată.

A fost încasată de la SRL „Grandelysee” în beneficiul IP „CLAD” taxa de stat în mărime de 900 de lei.

Pentru a decide astfel, prima instanță a reținut că din materialul probator supus aprecierii, rezultă cert că SRL „Grandelysee” nu și-a onorat obligațiunile stipulate în contractul de licență nr. 2684 din 30 septembrie 2019, or, aceasta nu a achitat plățile contractuale, care au fost indicate în factura fiscală seria AAH nr. 3592464 din 8 octombrie 2019.

În consecință, instanța de judecată a constatat obligația SRL „Grandelysee” de a achita plata lunară prin prisma dispozițiilor generale cu privire la obligații, a prevederilor ce guvernează raporturile civile, a condițiilor de valabilitate și de executare, astfel cerința de încasare a sumei de 30 000 de lei cu titlu de datorie restanță fiind întemeiată.

Pe de altă parte, prima instanță a apreciat pretenția înaintată de IP „CLAD” și AN „Copyright” privind încasarea de la SRL „Grandelysee” a sumei de 45 700 de lei cu titlu de penalitate de întârziere, prevăzută de pct. 6.2 al contractului de licență neexclusivă, în mărime de 1 % zilnic pentru fiecare zi de întârziere, ca fiind una abuzivă, chiar dacă în conținutul cererii de chemare în judecată a fost solicitată încasarea penalității în mărime de 0,1 %.

A mai statuat prima instanță că în speță nu se atestă probe, precum că clauza prevăzută la pct. 6.2 din contractul nominalizat, a fost stabilită potrivit cerințelor de bună-credință, a unui echilibru între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract și că are ca efect încasarea unei penalități disproporționate în raport cu prejudiciul cauzat prin neexecutarea obligațiilor contractuale, circumstanță care conferă clauzei un caracter abuziv.

Astfel, a conchis instanța de judecată asupra respingerii cerinței privind încasarea de la SRL „Grandelysee” a sumei de 45 700 de lei cu titlu de penalitate, calculată în mărime de 0,1 % pentru fiecare zi de întârziere, or, contractul încheiat nu prevede o clauză penală în mărimea solicitată/indicată în cererea de chemare în judecată.

Prin decizia din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de SRL „Grandelysee”, admis apelul declarat de IP „CLAD” și AO AN „Copyright”, casată parțial hotărârea din 5 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău sediul Centru, și anume în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea penalității stipulate în contract și emisă în partea dată o nouă hotărâre, prin care au fost admise parțial cerințele cu privire la încasarea clauzei penale.

A fost încasată din contul SRL „Grandelysee” în beneficul IP „CLAD” și AO AN „Copyright” suma de 30 000 de lei cu titlu de penalitate.

În rest, a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Întru argumentarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că prima instanță întemeiat a reținut că SRL „Grandelysee” nu a respectat clauzele contractuale și nu și-a onorat obligația de plată față de IP „CLAD” și AO AN „Copyright”, care rezultă din contractul de licență nr. 2684 din 30 septembrie 2019, precum și din factura fiscală seria AAH nr. 3592464 din 8 octombrie 2019, potrivit căreia SRL „Grandelysee” urma să achite suma de 30 000 de lei cu titlu de remunerație de autor pentru anul 2019.

Într-o altă ordine de idei, instanța de apel a calificat drept neîntemeiată concluzia primei instanțe, precum că clauza penală prevăzută la pct. 6.2 al contractului este una abuzivă în temeiul prevederilor Codului civil ce țin de clauzele abuzive în relațiile cu consumatorii, or, în speță, SRL „Grandelysee” nu poate fi atribuită calitatea de consumator, în condițiile în care aceasta are statutul de persoană juridică și desfășoară activitate care generează profit, dispozițiile Codului civil în materia clauzelor abuzive în relațiile cu consumatorii nefiind aplicabile prezentei cauze.

La fel, instanța de apel a evidențiat netemeinicia concluziei primei instanțe cu privire la neîncasarea penalității, or, prin exprimarea consimțământului și semnarea contractului nominalizat, părțile au evaluat convențional și prealabil

eventualele prejudicii pe care debitorul va fi obligat să le plătească în cazul neexecutării prestației la care s-a îndatorat, stabilind-o în cotă procentuală.

Totodată, a statuat instanța de apel că se va exclude orice dubiu referitor la faptul că aceasta ar fi o clauză abuzivă, dat fiind că părțile, de comun acord, au negociat-o la momentul încheierii contractului cu instituția financiară, deopotrivă cu condițiile stipulate la suma datoriei și a dobânzilor, iar orice alegație în acest sens, precum că ar fi o clauză disproporționată și abuzivă va fi eliminată.

Pe de altă parte, ținând cont de faptul că penalitatea în sumă de 47 000 de lei este una exagerată în raport cu datoria de bază în sumă de 30 000 de lei, încasată de prima instanță, instanța de apel a considerat oportună admiterea parțială a pretenției IP „CLAD” și AO AN „Copyright” cu privire la încasarea penalității și încasarea de la SRL „Grandelysee” a penalității în sumă de 30 000 de lei.

La 15 iulie 2021, SRL „Grandelysee” a declarat recurs împotriva deciziei din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că la etapa examinării cauzei în prima instanță, a înaintat o cerere de examinare a cauzei în procedură generală, care nu a fost soluționată de către instanță, rămânând fără nicio apreciere.

La acest aspect, a punctat că având în vedere circumstanțele cauzei, raportate la complexitatea și obiectul acțiunii, care impun efectuarea unor acțiuni de procedură necesare pentru stabilirea adevărului, consideră oportună examinarea cauzei în ordine generală, pentru a da posibilitatea părților de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii acesteia, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept, care are legătură cu cauza dată judecății și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

A precizat că în vederea constatării încălcării drepturilor de autor și/sau conexe prin valorificarea operelor titularilor de către SRL „Grandelysee”, instanțele inferioare nu s-au bazat pe niciun contract sau împuternicire legală din partea intimaților, astfel constatarea dată fiind una nemotivată și neprobată, iar concluziilor instanțelor inferioare – lipsite de un substrat factologic susținut cu probe pertinente, concludente, utile și admisibile.

Or, aceste acte juridice urmau a fi prezentate și cercetate nemijlocit în dezbaterile judiciare, în condiția în care SRL „Grandelysee” a indicat expres că IP „CLAD” nu le deține și, respectiv, nici nu putea proba pretențiile formulate în numele autorilor care nu i-au delegat împuterniciri de reprezentare.

A menționat și faptul că instanțele inferioare au aplicat în mod eronat legea materială, și anume Legea nr. 139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe, care prevede în mod expres modalitatea de avizare la art. 48, fiind omisă verificarea deținerii de către IP „CLAD” a deciziei AGEPI privind avizarea organizației de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale de autor și/sau conexe, or, lipsa acestei decizii de avizare nu acordă niciunei persoane juridice drepturi și atribuții de organizație pe principii colective în sensul prevăzut

la art. 49, 55, 63 din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

A evidențiat că dispoziția de încasare de la SRL „Grandelysee” în beneficiul IP „CLAD” a despăgubirii pentru încălcarea drepturilor de autor și/sau conexe echitabile, în valoare de 60 000 de lei contravine prevederilor art. 48, 55, 63 din Legea nr. 139 din 2010, precum și art. 176, 299 Cod civil.

Instanța de apel a aplicat un calcul al despăgubirii nereglementat de prevederile Legii nr. 139 din 2010, multiplicând suma pentru subiecții drepturilor de autor, chiar și în condițiile în care IP „CLAD” nu a prezentat asemenea calcule, iar SRL „Grandelysee” a fost pusă în imposibilitatea prezentării poziției sale față de acestea.

La fel, a relevat că instanța de apel a evitat și a omis intenționat să analizeze deosebirile majore între un concert și o sărbătoare națională, fapt ce a dus la dispunerea încasării unei sume impunătoare, punitive și excesive în comparație cu remunerațiile achitate anterior de către SRL „Grandelysee” sau de alți utilizatori de pe piață.

A indicat că, în vederea stabilirii unui remediu adecvat, echitabil, justificat, eficient și proporțional, consideră necesară aplicarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 641 din 12 iulie 2001 despre tarifele minime ale remunerației de autor, și anume tarifele stabilite conform Anexei nr. 3 pct. 13.

Mai mult, instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au dat apreciere argumentelor sale, precum că SRL „Grandelysee” a înaintat o cerere de rezoluțiune a contractului, în care a comunicat intenția de rezolvire a raporturilor juridice, ce a avut ca temei faptul că SRL „Grandelysee” nu este subiect al Legii nr. 139 din 2010.

În susținerea acestui fapt, a declarat că în cadrul procedurilor inițiate în privința încălcării dreptului de autor, a drepturilor conexe sau a altor drepturi protejate de lege, pentru stabilirea existenței unei încălcări în acest sens, urmează să se verifice dacă există sau nu un contract între titularul de drepturi și persoanele care au valorificat creațiile autorului, dacă corespunde modul de valorificare realizat de utilizator cu conținutul contractului și cu cerințele legale.

Or, SRL „Grandelysee” nu este titular și difuzor, ci doar transmite în chirie spațiul respectiv, pentru unele evenimente private care, de obicei, invită diverși autori și cântăreți care, la rândul lor, sunt achitați de către chiriași.

În aceste condiții, odată ce contractul încheiat între IP „CLAD” și SRL „Grandelysee” este rezoluționat, părțile nu mai poartă nicio obligație reciprocă, corelativă și interdependentă, una față de cealaltă.

De asemenea, a notat că a rămas neelucidat și argumentul privind scoaterea cererii de pe rol din motivul nerespectării procedurii prealabile de către IP „CLAD” și AO AN „Copyright”, or, din înscrisurile prezentate reiese că nu a fost adresată o cerere prealabilă de către reclamant, somația fiind expediată la un e-mail inexistent și care nu aparține SRL „Grandelysee”.

A reliefat și faptul că la caz, AO AN „Copyright” nu a solicitat încasarea despăgubirii, ci IP „CLAD”, care, în virtutea art. 55, 63 din Legea nr. 139 din

2 iulie 2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe, nu dispune de o asemenea prerogativă.

La 18 august 2021, IP „CLAD” și AO AN „Copyright” au depus referință la recursul declarat de către SRL „Grandelysee”, solicitând declararea inadmisibilității acestuia.

Examinând temeiurile recursului declarat de SRL „Grandelysee”, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) CPC, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Așadar, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție subliniază că un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la art. 6 § 1 din CtEDO (Lebedinski vs Republica Moldova, 16 septembrie 2015, parag. 32, Sultan vs Republica Moldova, 5 iunie 2018, parag. 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului menționat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere.

Prin prisma prevederilor art. 433 lit. a¹), b), c) și d) CPC, instanța de judecată verifică dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarat în termen.

În corespundere cu art. 433 lit. a¹) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care, recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin. (5).

Așadar, art. 429 alin. (1), (2) și (3) CPC, prevede exhaustiv lista actelor emise de curțile de apel, care pot fi atacate cu recurs.

În conformitate cu art. 276² alin. (1) CPC, în vigoare din 1 iunie 2018, dacă valoarea cererii în cauzele de încasare a unei sume de bani nu depășește 10 salarii medii pe economie prognozate la data sesizării instanței, fără a se lua în considerare dobânzile, penalitățile, cheltuielile de judecată și alte venituri accesorii, această cerere se examinează ca cerere cu valoare redusă.

Potrivit art. 276³ alin. (1) și (2) CPC, în vigoare din 1 iunie 2018, procedura cu privire la cererile cu valoare redusă este scrisă. Judecătorul poate dispune

citarea participanților la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea uneia dintre părți de a examina cererea în ședință publică.

Iar conform prevederilor art. 276⁴ alin. (4) CPC, în vigoare din 1 iunie 2018, hotărârea judecătorească poate fi atacată cu apel, care se examinează în condițiile prezentului cod. Deciziile instanței de apel nu se supun recursului, fiind definitive și irevocabile de la pronunțare.

La caz, prin prisma prevederilor legale sus-menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că decizia contestată de SRL „Grandelysee” a fost pronunțată în procedura scrisă de examinare a cererilor cu valoare redusă.

Se va nota că, în conformitate cu dispozițiile art. 429 alin. (4) lit. c) CPC, nu pot fi atacate cu recurs deciziile emise de instanța de apel, fără drept de recurs.

Or, decizia din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău nu poate fi contestată în procedură de recurs, drept urmare completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție nefiind competent de a examina cererea de recurs formulată de SRL „Grandelysee”.

În acest context și în lipsa unor împluterniciri exprese, se va reține că soluția completului de judecată se limitează doar la dreptul de a considera inadmisibilă cererea de recurs.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de SRL „Grandelysee” urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu prevederile art. 270, 429 alin. (4) lit. c), 433 lit. a¹) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Grandelysee”.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic